

«Көтөр өнүнэн, киңи өйүнэн». Саха өһүн хонооно

75 КЫАЙЫЫ
1945-2020

КЫАЙЫЫ КҮНЭ
БУОЛАРА
37
КҮН ХААЛЛА

#ДЬИЭБЭРӨЛОР

12+

ӨРӨСПҮҮБҮЛҮКЭ СҮРҮН ХАҮАТА

edersaas.ru

САХА СИРЭ

«Манчаары» уонна «Кыым» хәйялтары утумнааччы
Хаыат 1921 с. ахсынны 28 күннүтөн тахсар

№13 (6203)

Чэллиэр айы тахсар
2020 сүл мусуустар 2 күнэ

ДОЙДУГА БЭРИНИИЛЭЭХ БУОЛУУ СЫЛА

«Векторы» төрүттээбит саха киһитэ

Сыстыганаах ыарыылары, ол инигэр коронавируү быхаар, билэр анал тэриллэри онорор «Вектор-Бест» тэрилтэни төрүттээбит Алексей Аммосов туунан 11-с балаацаа аах

#стопкоронавирус.рф

«ARNEWS» сыйыарыны босхо хачайдаа. Ол кэнниттэн манна төлөпүөнүн хаамыратын балаацаа барытыгар туһаай. Очкоуна хартыяна «тиллэн» кэлиэ. Көрөн астын!

Загрузите в App Store Доступно в Google Play

**ДЬИЭБЭ
ОЛОРОР
КЭМНЭ!**

САХА СИРЭ

Якутия №12

САХАМЕДИА

Питьевая вода
SECT

Харантыын кэмигэр өрөспүүбүлүкэ сүрүн сонуннарын көтүппэккэ аах!

«Саха сирэ» уонна «Якутия» хәйялтар сибиэнэй нүөмэрдэрин

**ДЬИЭБЭР
САКААСТАА***

ВОЛОНТЕРГА
ЭРИЙЭН САКААСТАА

88002003411 89142290954
89142966547 89990601798

“ЧЭГИЭН”

УУ ТАҺАР СУЛУУСПАБА

89142754535 89247650780

Хаыат аны-үелү, эми-тому, “Чэгизэн” ууну кытта тиксэриллэр

Аасыгт нүөмэргэ Владимир Путин орто кылаас уонна нэхилиэннэ дохуутун туунан кэпсээбитин бэчээттээбийг. Бу сырьыга кини 2024 сыл кэнниттэн тухь болааннаабын туунан сэхэргээбиттэн бына тардан бэчээттийб.

«ИННИБИТИГЭР ӨССӨ 4 СЫЛ БААР»

А.Ванденко: 2024 сылга бинигини тухо күтэрий? Эн бинигинин куррук бигрэг буулон дуу?

В.Путин: Өскөтүн эншиг бацаардаххытына. Оны бацаардаххытына. Оны бацаардаххытына. Оны бацаардаххытына.

А.Ванденко: Мин тус бэйм?

В.Путин: Ханник доохнааска! Он болтуус.

А.Ванденко: Дээ, он туунан. Эн бэйэн тухо дии саныгын?

В.Путин: Билэгчин, көрөн ишиглэх.

А.Ванденко: Дээ, толкуудох.

В.Путин: Өссө бириэм бар.

А.Ванденко: Бинэхэ мантан кунаанын көстөр. Оттон, араана, Эн көрөн үрдүкүүтэн чүнгэг буулноо. Онно хайдай? Ханник саажтар арыллаларый?

В.Путин: Төттөрүүтүн – суюх. Бу хантан көстөрүн билэгчин дуо? Бу дөн настарыннанытгатан, дөн бацааттагийн түтгүүт.

А.Ванденко: Ол эрээри элитааны дэнээччилээр кийаханаллар, Владимир Владимирович, хамсааны. Чопчу буулараа наада.

В.Путин: Мин өйдүүн. Элиталар, кырдык, кыйаханын сен.

А.Ванденко: Оны сөвлүүгүн дуо?

В.Путин: Суюх – бу итээс.

В.Путин: Суюх. Өйбөр да обүстэрбатай. Манна баар буулум дин олох да санаадаатай. Төбөөр да кирабэтээж уонна хайдах дафын киэрэг кылаа суюс.

А.Ванденко: Оттон ханник түнүмжэхэе суплан туроаан хаалыгахаа суюс.

В.Путин: Билэгчин дуо, тухо буул турарыг, хайдах барарагыг, тухо буулон сөвүгээр эпизитинэ дин баар.

ДҮОН ИСТИН САНААТЫГАР ИТЭЭЖБИЙН

А.Ванденко: 2012 сыллаахаа төннүү дин 2008 сыллаахаа билээр этий дуо?

В.Путин: Суюх. Барыл бынтынан манник баар, ол эрээри билэгчин дин – суюх, билэн турар. Ол эрээри баарын бынтынан – итинник кылаа баар.

А.Ванденко: Максим Галкин күлэн-оончноон этрэн курдук, Путин – би араслааны буулбатах, бу – дуохунаас.

В.Путин: Толкуудохха наада буулар. Ханник хаачстыг баар: ол атын болтуус.

А.Ванденко: Оттон ким-тухо бынтынан?

В.Путин: Мизэх билигин хорхуу суюх.

А.Ванденко: Бу туунан этэргээзэлэхээс.

В.Путин: Инибитетигээр өссө түрт сүл баар, билигин мизэх сөнгөөх хорхуу суюх.

А.Ванденко: Бу туунан этэргээзэлэхээс.

В.Путин: Бу ис дыннэр сөл тубслээ. Ити мээн, көр, кими эрэ атын кишин ыраахтаа дийхээ сөл этээ. Мин күн айлын улзийнбен, кини курдук тээрэ түнэн олорблотун.

В.Путин: Бу олорон эрээтийн көрөн үрдүкүүтэн чүнгэг буулноо. Билэн турар. Оттон билэгчин дин эрээтийн түүхэнтэйн тухоо.

А.Ванденко: Кини салааачынны кытта, буулараа буулан, Бэрэсдийнээн кытта буулараа наадаа.

А.Ванденко: Оттон ихитинэнээсээрийн тухоахаа.

В.Путин: Суюх – бу итээс.

ВЛАДИМИР ПУТИНГА 20 ҮЙҮТҮҮ-6

В.Путин: Оннук.

А.Ванденко: Оччобуна, кинэхэ туха кынхалбарын барытын бийхэвчтэй тарындаа наада дуо? Мингиттэн дыланг хайдай дин үйүтүүн. Арайтний. Билэгчин дуо, донгтоо эмий араааны?

В.Путин: Барытаа буулбатай: ким эрэ кынхалбатын кэлци, ким эрэ тухо эмий түнүнан ыртындаа, ким эрэ бийтэн кынхалбатын түнүнан этэр.

А.Ванденко: Мин санаабар, кинилэр түнүнан ынхахтамматтар, сэргэн сангараллар. Бырьстайтын, мин эмий түнүнан этэр, онон чопчу кинхалбатын түнүнан этэр.

В.Путин: Мин курдук донгтоо ихитинэнээсээрийн кэлэр источниктара, ханын да дойдуга олорблутарын ичин, бина барыллаан, биш уонна итилэр балача элбэгтэй: бу соцология, бу алан суултуулар, бу тийээр – сонунноры киэнгийн тарбатарын сириэстийлээр. Уонна доньон суултууланаа – донуу түкимтэйн түнүнэн Магаданга тийээн халыгын баарбаатлын.

В.Путин: Эн уонна Арасындаа Федерациятын коннору гражданин иккын түрүүтэй түнүнан түнүнан биологический эзлэгтийн чөл халалтарын түнүнан даянхалларын түрүүтэй.

А.Ванденко: Оттон ханник түнүмжэхэе суплан туроаан хаалыгахаа суюс.

В.Путин: Билэгчин дуо, тухо буул турарыг, хайдах барарагыг, тухо буулон сөвүгээр эпизитинэ дин баар.

А.Ванденко: Мин санаабар, кинилэр түнүнан ынхахтамматтар, сэргэн сангараллар. Бырьстайтын, мин эмий түнүнан этэр, онон чопчу кинхалбатын түнүнан этэр.

В.Путин: Эн уонна Арасындаа Федерациятын коннору гражданин иккын түрүүтэй түнүнан түнүнан биологический эзлэгтийн чөл халалтарын түрүүтэй.

А.Ванденко: Оттон ханник түнүнан ынхахтамматтар, сэргэн сангараллар. Бырьстайтын, мин эмий түнүнан этэр, онон чопчу кинхалбатын түнүнан этэр.

В.Путин: Эн уонна Арасындаа Федерациятын коннору гражданин иккын түрүүтэй түнүнан түнүнан биологический эзлэгтийн чөл халалтарын түрүүтэй.

А.Ванденко: Оттон ханник түнүнан ынхахтамматтар, сэргэн сангараллар. Бырьстайтын, мин эмий түнүнан этэр, онон чопчу кинхалбатын түнүнан этэр.

В.Путин: Эн уонна Арасындаа Федерациятын коннору гражданин иккын түрүүтэй түнүнан түнүнан биологический эзлэгтийн чөл халалтарын түрүүтэй.

А.Ванденко: Оттон ханник түнүнан ынхахтамматтар, сэргэн сангараллар. Бырьстайтын, мин эмий түнүнан этэр, онон чопчу кинхалбатын түнүнан этэр.

В.Путин: Эн уонна Арасындаа Федерациятын коннору гражданин иккын түрүүтэй түнүнан түнүнан биологический эзлэгтийн чөл халалтарын түрүүтэй.

А.Ванденко: Оттон ханник түнүнан ынхахтамматтар, сэргэн сангараллар. Бырьстайтын, мин эмий түнүнан этэр, онон чопчу кинхалбатын түнүнан этэр.

В.Путин: Эн уонна Арасындаа Федерациятын коннору гражданин иккын түрүүтэй түнүнан түнүнан биологический эзлэгтийн чөл халалтарын түрүүтэй.

А.Ванденко: Оттон ханник түнүнан ынхахтамматтар, сэргэн сангараллар. Бырьстайтын, мин эмий түнүнан этэр, онон чопчу кинхалбатын түнүнан этэр.

В.Путин: Эн уонна Арасындаа Федерациятын коннору гражданин иккын түрүүтэй түнүнан түнүнан биологический эзлэгтийн чөл халалтарын түрүүтэй.

А.Ванденко: Оттон ханник түнүнан ынхахтамматтар, сэргэн сангараллар. Бырьстайтын, мин эмий түнүнан этэр, онон чопчу кинхалбатын түнүнан этэр.

В.Путин: Эн уонна Арасындаа Федерациятын коннору гражданин иккын түрүүтэй түнүнан түнүнан биологический эзлэгтийн чөл халалтарын түрүүтэй.

А.Ванденко: Оттон ханник түнүнан ынхахтамматтар, сэргэн сангараллар. Бырьстайтын, мин эмий түнүнан этэр, онон чопчу кинхалбатын түнүнан этэр.

В.Путин: Эн уонна Арасындаа Федерациятын коннору гражданин иккын түрүүтэй түнүнан түнүнан биологический эзлэгтийн чөл халалтарын түрүүтэй.

А.Ванденко: Оттон ханник түнүнан ынхахтамматтар, сэргэн сангараллар. Бырьстайтын, мин эмий түнүнан этэр, онон чопчу кинхалбатын түнүнан этэр.

В.Путин: Эн уонна Арасындаа Федерациятын коннору гражданин иккын түрүүтэй түнүнан түнүнан биологический эзлэгтийн чөл халалтарын түрүүтэй.

А.Ванденко: Оттон ханник түнүнан ынхахтамматтар, сэргэн сангараллар. Бырьстайтын, мин эмий түнүнан этэр, онон чопчу кинхалбатын түнүнан этэр.

В.Путин: Эн уонна Арасындаа Федерациятын коннору гражданин иккын түрүүтэй түнүнан түнүнан биологический эзлэгтийн чөл халалтарын түрүүтэй.

А.Ванденко: Оттон ханник түнүнан ынхахтамматтар, сэргэн сангараллар. Бырьстайтын, мин эмий түнүнан этэр, онон чопчу кинхалбатын түнүнан этэр.

В.Путин: Эн уонна Арасындаа Федерациятын коннору гражданин иккын түрүүтэй түнүнан түнүнан биологический эзлэгтийн чөл халалтарын түрүүтэй.

А.Ванденко: Оттон ханник түнүнан ынхахтамматтар, сэргэн сангараллар. Бырьстайтын, мин эмий түнүнан этэр, онон чопчу кинхалбатын түнүнан этэр.

В.Путин: Эн уонна Арасындаа Федерациятын коннору гражданин иккын түрүүтэй түнүнан түнүнан биологический эзлэгтийн чөл халалтарын түрүүтэй.

А.Ванденко: Оттон ханник түнүнан ынхахтамматтар, сэргэн сангараллар. Бырьстайтын, мин эмий түнүнан этэр, онон чопчу кинхалбатын түнүнан этэр.

В.Путин: Эн уонна Арасындаа Федерациятын коннору гражданин иккын түрүүтэй түнүнан түнүнан биологический эзлэгтийн чөл халалтарын түрүүтэй.

А.Ванденко: Оттон ханник түнүнан ынхахтамматтар, сэргэн сангараллар. Бырьстайтын, мин эмий түнүнан этэр, онон чопчу кинхалбатын түнүнан этэр.

В.Путин: Эн уонна Арасындаа Федерациятын коннору гражданин иккын түрүүтэй түнүнан түнүнан биологический эзлэгтийн чөл халалтарын түрүүтэй.

А.Ванденко: Оттон ханник түнүнан ынхахтамматтар, сэргэн сангараллар. Бырьстайтын, мин эмий түнүнан этэр, онон чопчу кинхалбатын түнүнан этэр.

В.Путин: Эн уонна Арасындаа Федерациятын коннору гражданин иккын түрүүтэй түнүнан түнүнан биологический эзлэгтийн чөл халалтарын түрүүтэй.

А.Ванденко: Оттон ханник түнүнан ынхахтамматтар, сэргэн сангараллар. Бырьстайтын, мин эмий түнүнан этэр, онон чопчу кинхалбатын түнүнан этэр.

**БАДАНИН
БАДАНИН
БАЛБАХОВ
БАЛАШОВ
БАЛЯВИН
БАЙЛАГАШЕВ**

Егор Балбахов кэриэхигэр оболоро, аймахтара 2015 сylтan сабалаан бильярдка турнир ыыталлар.

Виссарион Балбахов айанын үс нээдэлээ иннинэ "Саха сирэ" ханыакка "Псков куорат таынааысы сиргэ харалла сайтар буюун аймахтаах дьон дойдуларын буорун биэрдэхтэрин, илдэн ууруом" дийн ынтырыы таарабыта.

СУРА҃А СУОХ СҮППҮТ САЛЛААТАЫ КЭРИЭСТЭЭН...

Аяа дойду Улуу сэриитин кыттыылааја, 2019 сylлаахха төрөөбүтэ 100 сылын туолбут Егор Егорович Балбахов 1919 сylлаахха Өлүөхүм оройо-нун Улахан Мунку сэлиэннэтигэр төрөөбүтэ. Оскуолаа 7 кылааын бүтэрэн баран, бэтэринээр куурунгагар үрэммитэ уонна аармыяа ынырыллыар диери улахан убайа Архип Егоровиыы кытарты "Правда" холкуоска сылгы иппиттэрэ. 1942 сylлаахха Аяа дойду Улуу сэриитигэр ынырыллан, хайынтар батальонун 1-кы отделениетын санитара, рядовой саллаат буолбута. 1943 сylлаахха "Бойобуй утуулэрин иин" мэтээлинэн најараадаламмыта.

◆ Надежда ЕГОРОВА
nadezha-egorova-2012@mail.ru

1944 сyl мус устар 4 күнүз Летово-Стремутки дэризбиннэри боскохонгынга сыйдык тынына быстыбыта, Псков уобалаыгар Стремутки дэризбиннээз Бырааттын кемүллүбүтү буюуттар уугохтарыгар кемүллүбүтү.

ПСКОВ ХАНЫАТА СӨӨЖЕН-МАХТАЙН СУРУЙБУТА

Рядовой саллаат Егор Балбахов сэриигэ хайдах олбутун, ханна кемүллэ сыйтарын 2015 сylлаахха диери билэйт этийэр. Онтон РФ Оборонбаа министристижин "Подвиг народа" электронийн архивын кемтүнэн дөвүрү кемүллүбүт сириэн Псковской оройон Стремутка дэризбиннээз болбарын быраарыгттара.

Балбахантар аймаках 2015 сylлаахха, Аяа дойду сэриитигэр Кыттыы 70 сильн көрсө аабазарын сыйдык аатын ўйтитэри ул-харчы кыттыын, уруулаа ааттарыт Виссарион Балбаховын ылыптыгтара. Виссарион Дмитриевич Балбахов - "Сахабар" уопасты-банын түмсүү бэрэсдээлээз, СФ аты-эргин Бочуутарын улзинт, СФ култууратын түйгүн.

Виссарион Балбахов айанын үс нээдэлээ иннинэ "Саха сирэ" ханыакка "Псков куорат таынааысы сиргэ харалла сайтар буюун аймахтаах дьон дойдуларын буорун биэрдэхтэрин, илдэн ууруом" дийн ынтырыы таарабыта. Докумооннарын ильяа тийэн, буюуттар ханна харалла сайталларын, сарилгын таарабыта. Оитон кыраа даавамын ханан баран, Саха сириттэн аабалыг буорун күтт... Дыктийтэ дийн, кини ити сиэри-томуу толо-

провинция" ханыат сурналыына Ульяна Михайлова:

"...Кыттыы үбүлүбүн көрсө саллаатын сиэн Виссарион Балбахов эзэтин унгугар сүргүүтээри, хас да тыйтынчанан килэмшири туолран кэлэл".

"Сахаларга бэргэнник ытыы уонна хайынтарын сурду хайн-нарыгар барар. Бишиг Дээгүүрбүт эмиш оннук этээ. Кини санитар этээ. 1943 сyl куул тутар 15-20 күнүз эзэтэр охсунуу կэмиэр мино-мет уонна буулумоот күстээх уотун аиньнан ыарааханын бааны-рүт 22 кылааын сиэн хонгу-туттан таарабыта. Хорсунун уонна дөврүүдүү бийнтынан иин, "Бойобуй утуулэрин иин" мэтээлинэн најараадаламмыта.

Кини 1944 сylлаахха мус устар 4 күнүз эзэтин аабалыг яланхилгээнийн бийнтынан ыарааханын бааны-рүт 22 кылааын сиэн Виссарион Балбаховын төрөөбүтэ 100 сильгар анаан ыытыллыбыт турнирга тобус

Егор Балбахов аатынан бильярд турнирыгэр.

КҮӨХ ЭКРАН АРГЫН

+ саха араадыйата

БЭНИДИЭННЫЙК 06.04.2020

1	05.00, 09.10 Доброе утро 09.00, 12.00, 15.00, 03.00 Новости 09.50 Модный приговор 6+ 10.50 Жить здорово! 16+ 12.05, 02.45, 03.05 Время покажет 16+ 14.30, 01.10 Проверено на себе 16+ 15.10 Давай поженимся! 16+ 16.00 Мужское / Женское 16+ 18.00 Вечерние Новости 18.30, 01.40 На самом деле 16+ 19.40 Пусть говорят 16+ 21.00 «Время» 21.30 Т/с «Ищёка» 22.30 Док-ток 16+ 23.30 Вечерний Ургант 16+ 00.10 Познер 16+	07.00, 09.00, 12.00, 15.00, 18.00, 23.10 «Сегодня» 07.25 Т/с «Москва. Три вокзала» 08.15, 09.25, 00.30 Т/с «Морские дьяволы, Судьбы» 12.25 Чрезвычайное происшествие 16+ 13.00 Место встречи 16+ 15.25 Основано на реальных событиях 16+ 15.30 Давай поженимся! 16+ 16.10 ДНК 16+ 17.15, 18.40 Т/с «Пёс» 20.00 Т/с «Рикошет» 22.10 Т/с «Паутина» 23.20 Поздников 16+ 23.30 Мы и наука. Наука и мы 12+ 19.00 - «Якутия» информационная программа 12+ 19.15 - Талбан 12+ 20.00 - «Аасыт ааспат амтана» телесериал 12+ 20.30 - «Саха Сирэ» информационная программа 12+ 20.45 - Сахалын кинээт көрүөбүн. Давлат-1 12+ 22.30 - Кынсиэр 12+ 00.00 - Новости 12+ 00.15 - Тынынаахаа доржон 12+ 01.00 - «Аасыт ааспат амтана» телесериал 12+ 01.30 - Санна күнэ 12+ 02.15 - Эл итээ 12+ 03.00 - Хранители времени 12+ 03.30 - Талбан 12+ 04.15 - Документальные фильмы с субтитрами 12+ 05.00 - Футбол. Олимп - Кубок России по Футболу сезона 2019 г. - 2020 г. 1/4 финала. «Спартак» (Москва) - ЦСКА 0+ 02.00, 08.16 16+ 03.00 Европу 12+ 03.30 Открытый показ 12+ 04.45 Самый умный 12+ 05.05 Тотальный Футбол 16+ 06.05 Профессиональный бокс. Дмитрий Бивол против Ленина Кастильо. Бой за титул чемпиона WBA в полутяжёлом весе. Александр Усик против Чеза Уизерспуна. Трансляция из США 16+ 07.40 Х/ф «Левша» 10.00 Пыжный спорт. Чемпионат мира - 2019 г. Лучшее 0+	17.30 12+ 17.50 Д/с «Ленд-лиз». «Воюют не только оружием» 18.40 Скрытые угрозы 12+ 19.25 Д/с «Загадки века с Сергеем Медведевым» 20.30 Открытый эфир 12+ 22.05 Между тем 12+ 22.40 Х/ф «О тех, ком помню и люблю» 00.10 Х/ф «Ночной патруль» 01.45 Х/ф «Дочки-матери» 03.20 Х/ф «Медный ангел»
----------	--	--	---

Россия | 1

05.00, 09.25 Утро России 09.00, 11.00, 14.00, 20.00 Вести 09.55 О самом главном 12+ 11.25, 14.25, 17.00, 20.45 Вести. Местное время 11.45 Судьба человека с Борисом Корчевниковым 12+ 12.50, 17.25 60 минут 12+ 14.45 Т/с «Тайны следствия» 18.30 Андрей Малахов. Прямой эфир 16+ 21.00 Т/с «Паромщица» 23.15 Т/с «На дальний заставе» 01.20 Вечер с Владимиром Соловьевым 12+ 04.15 «Москва. Центральный округ» Т/с 05.00 Утро. Самое лучшее 16+	06:00 - Сахалын кинээт көрүөбүн 6+ 07:00 - Эрдээнтэр 6+ 09:00 - Зарядка 12+ 09:15 - Кэрэ кистэлэнэ 12+ 10:15 - Полярная звезда 6+ 10:30 - Телеурок для 11 классов. Математика 6+ 10:45 - Телеурок для 11 классов. Русский язык 6+ 11:00 - Новости 12+ 11:15 - Тынынаахаа доржон 12+ 12:00 - Новости 12+ 12:30 - Кынсиэр 12+ 00:00 - Новости 12+ 00:15 - Тынынаахаа доржон 12+ 01:00 - «Аасыт ааспат амтана» телесериал из США 16+ 07.40 Х/ф «Левша» 10.00 Пыжный спорт. Чемпионат мира - 2019 г. Лучшее 0+	05.00 Утро. Самое лучшее 16+ 07.00, 09.00, 12.00, 15.00, 18.00, 23.10 «Сегодня» 07.25 Т/с «Москва. Три вокзала» 08.15, 09.25, 00.30 Т/с «Морские дьяволы, Судьбы» 12.25 Чрезвычайное происшествие 16+ 13.00 Место встречи 16+ 15.25 Основано на реальных событиях 16+ 15.30 - Мультсериял 6+ 15.50 - Мультифильмы 6+ 15:45 - Карако-театр 12+ 16:00 - Новости 12+ 16:15 - Сахалын кинээт көрүөбүн. Сэйтээх 12+ 18:00 - Новости 12+ 18:15 - Репортаж 12+ 18:30 - К юбилею М.Е.Охлопковой 12+ 19:00 - «Якутия» информационная программа 12+ 19:15 - Талбан 12+ 20:00 - «Аасыт ааспат амтана» телесериал 12+ 20:30 - «Саха Сирэ» информационная программа 12+ 20:45 - Сахалын кинээт көрүөбүн. Давлат-1 12+ 22:30 - Кынсиэр 12+ 00:00 - Новости 12+ 00:15 - Тынынаахаа доржон 12+ 01:00 - «Аасыт ааспат амтана» телесериал 12+ 01:30 - Санна күнэ

20 КӨР. ИНД. СЭРГЭЭ

СЭРЭДЭ 08.04.2020

05.00, 09.10 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00, 03.00 Новости
09.50 Модный приговор 6+
10.50 Жить здорово! 16+
12.05, 01.45, 03.05 Время покажет 16+
14.30, 00.10 Проверено на себе 16+
15.10 Давай поженимся! 16+
16.00, 03.25 Мужское / Женское 16+
18.00 Вечерние Новости
18.30, 00.40 На самом деле 16+
19.40 Пусть говорят 16+
21.00 «Время»
21.30 Т/с «Ищика»
22.30 Док-ток 16+
23.30 Вечерний Ургант 16+

РОССИЯ 1

05.00, 09.25 Утро России
09.00, 11.00, 14.00, 20.00 Вести
09.55 О самом главном 12+
11.25, 14.25, 17.00, 20.45 Вести. Местное время
11.45 Судьба человека с Борисом Корчевниковым 12+
12.50, 17.25 60 минут 12+
14.45 Т/с «Тайны следствия»
18.30 Андрей Малахов. Прямой эфир 16+
21.00 Т/с «Паромщица»
23.15 Т/с «На дальней заставе»
01.20 Вечер с Владимиром Соловьевым 12+

НТВ

04.15, 03.30 Кодекс чести 16+
05.00 Утро. Самое лучшее 16+
07.00, 09.00, 12.00, 15.00, 18.00, 23.30 «Сегодня»

07.25 Т/с «Москва. Три вокзала»
08.15, 09.25, 00.10 Т/с «Морские дьяволы. Смерь»
12.25 Чрезвычайное происшествие 16+
13.00 Место встречи 16+
15.25 Основано на реальных событиях 16+
16.10 ДНК 16+
17.15, 18.40 Т/с «Пёс»
20.00 Т/с «Рикошет»
22.10 Т/с «Паутина»
23.15 Последние 24 часа 16+
03.15 Их нравы 0+

НВК САХА

06:00 - Сахалыны кинэнэ көрүөбүн 6+
07:00 - Эрдэниттэр 6+
09:00 - Зарядка 12+
09:15 - Город женщин 12+
10:15 - Полярная звезда 6+
10:30 - Телеурок для 11 классов.
Математика 6+
10:45 - Телеурок для 9 классов.
Русский язык 6+
11:00 - Новости 12+
11:15 - Талбан 12+
12:00 - Новости 12+
12:15 - Кызылы-75 12+
12:30 - Телеурок для 9 классов.
Математика 6+
12:45 - Телеурок для 9 классов.
Русский язык 6+
13:00 - Санаха күүн 12+
13:30 - Саха Сирэ-Якутия 12+
13:45 - Актуальное интервью/
Репортаж 12+
14:00 - Телеурок для 11 классов.
Математика 6+
14:15 - Телеурок для 11 классов.
Русский язык 6+

МАТЧ!

12.00 Баскетбол. Евролига. Мужчины. ЦСКА (Россия) - «Бавария» 0+
14.00, 21.20, 01.05, 04.05 Все на Матч!
Прямой эфир. Аналитика. Интервью.
Эксперты

14:30 - Телеурок для 9 классов.
Математика 6+
14:45 - Телеурок для 9 классов.
Русский язык 6+
15:00 - Чрезвычайное происшествие 16+
15:15 - Мульти сериал 6+
15:30 - Мульти фильмы 6+
15:45 - Бастың клип 12+
16:00 - Новости 12+
16:15 - Сахалыны кинэнэ көрүөбүн.
Көстөр на ветре 12+
18:00 - Новости 12+
18:15 - Эп интэц 12+
19:00 - «Якутия» информационная программа 12+
19:15 - Талбан 12+
20:00 - «Ааспыт ааспат амтана» телесериал 12+
20:30 - «Саха Сирэ» информационная программа 12+
20:45 - Сахалыны кинэнэ көрүөбүн. Даюлт-3 12+
22:30 - Кынсыр 12+
00:00 - Новости 12+
00:15 - Тыныннах дөрөөн 12+
01:00 - «Ааспыт ааспат амтана» телесериал 12+
01:30 - Санаха күүн 12+
02:00 - Аал-лук мас 12+
02:45 - Кызылы-75 12+
03:00 - Хранители времени 12+
03:30 - Талбан 12+
04:15 - Документальные фильмы с субтитрами 12+
05:00 - Сахалыны кинэнэ көрүөбүн 6+

15.00 Футбол. Российской Премьер-лига. «Зенит» (Санкт-Петербург) - «Ростов» 0+
16.50 Инсайдеры 12+
17.20 Футбольное столетие. Евро. 1980 г 12+
17.50 Д/с «Свобождение»
18.40 Последний день 12+
17.55 «Наши победы» Специальный обзор 12+
18.30 Футбол. Чемпионат Европы-2004 г. Отборочный турнир. Эльз - Россия 0+
19.25 Д/с «Секретные материалы»
20.30 Открытый эфир 12+
22.05 Между тем 12+
22.40 X/ф «Весенний призыв»
00.25 X/ф «Приказ огонь не открывать»
01.50 X/ф «Приказ перейти границу»
03.20 X/ф «Право на выстрел»
04.40 Д/с «Сделано в СССР»

СТС

06.00, 05.45 Ералаш 6+
06.20 М/с «Приключения Вуди и его друзей»
06.35 М/с «Охотники на троллей»
07.00 Т/с «Психологи»
08.00, 19.00 Т/с «Корни»
09.00 Уральские пельмени. Смехbook 16+
09.05 Т/с «Кухня»
10.00 Х/ф «Первый миститель. Другая война»
10.45 Т/с «Кухня»
11.25, 14.25, 17.00, 20.45 Вести. Местное время
11.45 Судьба человека с Борисом Корчевниковым 12+
12.50, 17.25 60 минут 12+
14.45 Андрей Малахов. Прямой эфир 16+
20.00 Х/ф «Первый миститель. Противостояние»
22.55 Х/ф «Тёмный рыцарь. Возрождение легенд»
18.30 Андрей Малахов. Прямой эфир 16+
20.00 Х/ф «Баскетбол в Поднебесной» 12+
08.55 Гандбол. Лига чемпионов. Женщины. «Финал 4-х» Финал. «Дёйр» (Венгрия) - «Ростов-Дон» (Россия) 0+
16.15 Баскетбол. Чемпионат мира. Мужчины. Россия - Нигерия. Трансляция из Китая 0+
08.35 «Баскетбол в Поднебесной» 12+
08.55 Гандбол. Лига чемпионов. Женщины. «Финал 4-х» Финал. «Дёйр» (Венгрия) - «Ростов-Дон» (Россия) 0+
11.00 Команда мечты 12+
11.30 Д/ф «Второе дыхание»

НТВ

05.00 Сегодня утром 12+
07.00, 12.00, 20.15 Новости дня

ЧЭППИЭР 09.04.2020

05.00, 09.10 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00, 20.00 Вести
09.55 О самом главном 12+
11.25, 14.25, 17.00, 20.45 Вести. Местное время
11.45 Судьба человека с Борисом Корчевниковым 12+
12.50, 17.25 60 минут 12+
14.45 Т/с «Тайны следствия»
18.30 Андрей Малахов. Прямой эфир 16+
21.00 Т/с «Паромщица»
23.15 Т/с «На дальней заставе»
01.20 Вечер с Владимиром Соловьевым 12+

РОССИЯ 1

05.00, 09.25 Утро России
09.00, 11.00, 14.00, 20.00 Вести
09.55 О самом главном 12+
11.25, 14.25, 17.00, 20.45 Вести. Местное время
11.45 Судьба человека с Борисом Корчевниковым 12+
12.50, 17.25 60 минут 12+
14.45 Т/с «Тайны следствия»
18.30 Андрей Малахов. Прямой эфир 16+
21.00 Т/с «Паромщица»
23.15 Т/с «На дальней заставе»
01.20 Вечер с Владимиром Соловьевым 12+

НТВ

04.15, 03.30 Кодекс чести 16+
05.00 Утро. Самое лучшее 16+

07.00, 09.00, 12.00, 15.00, 18.00, 23.10 «Сегодня»
07.25 Т/с «Москва. Три вокзала»
08.15, 09.25, 23.55 Т/с «Морские дьяволы. Смерь»
12.25 Чрезвычайное происшествие 16+
13.00 Место встречи 16+
15.25 Основано на реальных событиях 16+
16.10 ДНК 16+
17.15, 18.40 Т/с «Пёс»
20.00 Т/с «Рикошет»
22.10 Т/с «Паутина»
23.20 Захар Прилепин. Уроки русского языка 12+
03.00 Их нравы 0+

НВК САХА

06:00 - Сахалыны кинэнэ көрүөбүн 6+
07:00 - Эрдэниттэр 6+
09:00 - Зарядка 12+
09:15 - Готовим вкусно 12+
10:15 - Полярная звезда 6+
10:30 - Телеурок для 11 классов.
Математика 6+
10:45 - Телеурок для 9 классов.
Русский язык 6+
11:00 - Новости 12+
11:15 - Талбан 12+
12:00 - Новости 12+
12:15 - Кызылы-75 12+
12:30 - Телеурок для 9 классов.
Математика 6+
12:45 - Телеурок для 9 классов.
Русский язык 6+
13:00 - Санаха күүн 12+
13:30 - Саха Сирэ-Якутия 12+
13:45 - Актуальное интервью/
Репортаж 12+

14:00 - Телеурок для 11 классов.
Математика 6+
14:30 - Телеурок для 9 классов.
Русский язык 6+
15.00 - Чрезвычайное происшествие 16+
15:15 - Мульти сериал 6+
15:30 - Мульти фильмы 6+
15:45 - Караоке-театр 12+
16:00 - Новости 12+
16:15 - Сахалыны кинэнэ көрүөбүн. Балалылтар 12+
18:00 - Новости 12+
18:15 - Охта и рыбалка в Якутии 12+
18:45 - Дайджест двоно 12+
19:00 - «Якутия» информационная программа 12+
19:15 - Талбан 12+
20:00 - «Ааспыт ааспат амтана» телесериал 12+
20:30 - «Саха Сирэ» информационная программа 12+
20:45 - Сахалыны кинэнэ көрүөбүн. Айыры Уола 12+
22:30 - Кынсыр 12+
00:00 - Новости 12+
00:15 - Тыныннах дөрөөн 12+
01:00 - «Ааспыт ааспат амтана» телесериал 12+
01:30 - Кынсыр 12+
02:00 - «Локомотив» (Москва) - «Спартак» (Москва) 0+
16.50 РПЛ на паузе. Жоао Марио 12+
17.20 Наша на Евро. ЧЕ- 2008 г 12+
17.50, 20.40, 01.25 Новости
17.55 «Наши победы» Специальный обзор 12+
18.30 Футбол. Чемпионат Европы-2008 г. Отборочный турнир. Россия - Англия 0+
21.30 Измайлловский парк 16+
23.30 X/ф «Расплата за счастье»
03.15 X/ф «Таблетка от слёз»

04.45 М/ф «Сказка оказывается»
05.05 М/ф «Стойкий оловянный солдатик»
05.20 М/ф «Сердце храбреца»
05.40 М/ф «Первый автограф»
05.50 М/ф «Красавица и чудо-зверь»
06.00 Баскетбол. Евролига. Мужчины. ЦСКА (Россия) - «Бавария» 0+
14.00, 21.20, 01.05, 04.05 Все на Матч!
Прямой эфир. Аналитика. Интервью.
Эксперты

МАТЧ!

12.00 Баскетбол. Евролига. Мужчины. ЦСКА (Россия) - «Бавария» 0+
14.10, 20.45, 00.55, 04.00 Все на Матч!
Прямой эфир. Аналитика. Интервью.
Эксперты

05.00 Сегодня утром 12+
07.00, 12.00, 20.15 Новости дня

НТВ

СУБУОТА 11.04.2020

05.00, 09.10 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00, 20.00 Вести
09.55 О самом главном 12+
11.25, 14.25, 17.00, 20.45 Вести. Местное время
11.45 Судьба человека с Борисом Корчевниковым 12+
12.50, 17.25 60 минут 12+
14.45 Т/с «Тайны следствия»
18.30 Андрей Малахов. Прямой эфир 16+
21.00 Т/с «Паромщица»
23.15 Т/с «На дальней заставе»
01.20 Вечер с Владимиром Соловьевым 12+

РОССИЯ 1

05.00, 09.25 Утро России
09.00, 11.00, 14.00, 20.00 Вести
09.55 О самом главном 12+
11.25, 14.25, 17.00, 20.45 Вести. Местное время
11.45 Судьба человека с Борисом Корчевниковым 12+
12.50, 17.25 60 минут 12+
14.45 Т/с «Тайны следствия»
18.30 Андрей Малахов. Прямой эфир 16+
21.00 Т/с «Паромщица»
23.15 Т/с «На дальней заставе»
01.20 Вечер с Владимиром Соловьевым 12+

НТВ

04.15, 03.30 Кодекс чести 16+
05.00 Утро. Самое лучшее 16+

07.00, 09.00, 12.00, 15.00, 18.00, 23.10 «Сегодня»
07.25 Т/с «Москва. Три вокзала»
08.15, 09.25, 23.55 Т/с «Морские дьяволы. Смерь»
12.25 Чрезвычайное происшествие 16+
13.00 Место встречи 16+
15.25 Основано на реальных событиях 16+
16.10 ДНК 16+
17.15, 18.40 Т/с «Пёс»
20.00 Т/с «Рикошет»
22.10 Т/с «Паутина»
23.20 Захар Прилепин. Уроки русского языка 12+
03.00 Их нравы 0+

НВК САХА

06:00 - Сахалыны кинэнэ көрүөбүн 6+
07:00 - Эрдэниттэр 6+
09:00 - Зарядка 12+
09:15 - Готовим вкусно 12+
10:15 - Полярная звезда 6+
10:30 - Телеурок для 11 классов.
Математика 6+
10:45 - Телеурок для 9 классов.
Русский язык 6+
11:00 - Новости 12+
11:15 - Талбан 12+
12:00 - Новости 12+
12:15 - Кызылы-75 12+
12:30 - Телеурок для

05.20, 06.10 Т/с «Ангел-хранитель»
06.00, 10.00, 12.00 Новости
07.10 Играй, гармонь любимая! 12+
07.50 Часовой 12+
08.15 Здоровье 16+
09.20 Непутевые заметки 12+
10.10 Жизнь других 12+
11.15, 12.10 Видели видео? 6+
14.00 Битва за космос 12+
18.10 Большой новый концерт
Максима Галкина 12+
19.25 Лучше всех! 0+
21.00 «Время»
22.00 Что? Где? Когда?
23.10 X/ф «Гагарин. Первый в космосе»
01.15 Мужское / Женское 16+
02.45 Про любовь 16+
03.30 Надине со всеми 16+

РОССИЯ 1

04.10 X/ф «Расплата за счастье»
08.00 Местное время.
Воскресенье
08.35 Когда все дома с Тимуром
Кизаковым 12+
09.30 Устами младенца 12+
10.20 Сто к одному 12+
11.10 Всероссийский потребительский проект «Тест» 12+
12.10 Шоу Елены Степаненко 12+
13.20 X/ф «Без права на ошибку»
17.30 Танцы со Звездами 12+
20.00 Вести недели
22.00 Москва. Кремль. Путин 12+
22.40 Воскресный вечер с Владимиром Соловьевым 12+

01.30 X/ф «Лидия»

04.35 Наш космос 16+

05.20 Центральное телевидение 16+

07.00, 09.00, 15.00 «Сегодня»
07.20 У нас выигрывают! 12+
09.20 Первая передача 16+
09.55 Чудо техники 12+
10.55 Дачный ответ 0+
12.00 Нашпогребендзор 16+
13.10 Однажды... 16+
14.00 Своя игра 0+
15.20 Следствие вели... 16+
17.00 Новые русские сенсации 16+
18.00 Игры недели
19.10 Мaska 12+
21.50 Звезды сошли со 16+
23.25 Основано на реальных событиях 16+
02.05 Кодекс чести 16+

МАТЧ!

06.00 - Геван 12+
06.30 - Дайдум дьюно 12+
06.45 - Репортаж 12+
07.00 - Протые истины 12+
07.30 - Хоту гулус 6+
08.00 - Кэл, олор, сэнэргэнэх 6+
09.00 - Зарядка 12+
09.15 - Истин илдйт 6+
09.45 - Саас элбэтийнэн! 6+
10.00 - Телесериал 12+
12.00 - Новости 12+
12.15 - Дом мечты 12+
12.45 - Телесериал 12+
13.30 - Новости 12+
13.45 - Истин илдйт 6+
14.15 - Телесериал 12+

БАСКЫНЫАНЬЯ 12.04.2020

07.15 Гороскоп
07.15 Подключение по телефону
07.45 Зарядка07.45 Сирий чулуу
10.23 Ведущие, музыка

11.25 События. Подключения по телефону

11.30 Новости
11.35 Интерактив11.45 Чэл бол
12.00 Сонун

12.15 События. Подключения по телефону

12.20 Сонун

12.35 Тускл билгээт

13.00 Сонун

13.05 Интерактив

13.45 Чэл бол

14.00-18.00 Музикальный канал

Саха дьоно буоларбыт бынытынан булда суюх табыллыбат буоллахпыйт. Балыктааынгыга биир эрэ илимнээх, онтукан барыта докумоннаах буолуохтаах дииллэрэ, хааччахтыыллара сыйна.

Аар тайж аалгынын инэриммит булчут томороон да тымныны, умайар уот да куяаын, олох араас тургутуутун эрдээхтик тулууан кэллээж. Саха сиригэр 2012 сылтан сајалаан Булчут күнэ дизэн бэлиэтэнэр буолбута. Бүгүн онон сибээстээн, булчуттар санааларын билиннэрэббит.

Женни СТРЮКОВА
stzhe@bk.ru

ТҮҮЛЭЭХПИТИН ТҮБЭНИЙЭХ ТУТТАРАБЫТ

Василий Матаркин, Томпо:
— Бултаабыт 30 сила буолла. Тугу тургуруулохун? Сэбийэж Сойус эситбигин кэнэ булчуттары ёёөфүн мэлжийбит. Быйыл нэйнлийкээр билийт икки бөрөттөн бириин ильдээ хаалбытам. Бөнгөлэл таңыгар ўсексплэт буола сатыбыт, ылданын инээбит.

Дынгэр, булчут бултаан байбыта дизэн суюх. Сылвьадан буоламын, онон эбинэн, ааан-тунан олордообум дии. Агаардас булдунаан өргүүтбүт буолблупут ыратат. Сэбийэж кэмнэг булчуту өрө туталлара, үчүгэйдик хааччыайллара. Быйыл түүлэх сыванта туён. Сонордугар кэллээн олорбут. "Сахалбут" тэрилтээ туттарбат буолблупут ыратат. Бастаан тэриллибигээр, кырдлэх, үчүгэй буолан ислит. Бишихээ манна охоговдедаа. Василий Васильевич Габышев сабана булка уонна булчукка сыйлан тулса айбай сыйлдыбыта. Анал таңас, ботуруон, сэл-сэлбүрэл барыта баара. Билигин булчуттар түүлэхтэрин киннан баа батарынан, ааан инэр дьонгю туттараллар.

БИИР СЕЗОН БОБУОХХА

Чукул, Дьюкууский:
— Сааски күн биир сезон Хангаласка, Намна, Дьюкууский куорат таңынааы сирдэргэ бобуохха. Тобо дьетэххэ, урт мин буолтур сирбэр — куорат таңыгар монньюбон, тайсаа, умсаах төрүүр этилэр. Онтон уонча сыл инигэж чеккүү кытта көбөн эрэ төрүүр буолла, монньюбон олох энинэ. Онон биир да күлгэ суюх буолар. Биир саас ылданын кустабатыз. Кыттыгастарын эмэж аттын улуустарга барыталан хаалыттара. Үйтэним турар сиригэл

сайын чалбахха кус обото бөбө төрөөбүт этээ. Кус төрөөбүт сиригэр төнөр идлээ. Монньюбон күннөр идлээ. Ону тэнэ күнүү атылаадын олох бобуохха. Кус дизэн булт. Саас көрөөрүн эрэ, бөх төбөр сирдэргэ буолунаай таңаарын сыйтыбайт күнүү тогон кэйбийнхээрээ. Кубафы эмэж атылаан бөбө буолаллар. Харчы огоорор буоланнаар, тайынчанан ахсаанаааы кыдыйаллар. Онон кусгүүтүн, булгутун-аспытын харыстыр кэм кэллээ.

ЛИССИСИЙЭБИТИН ТӨНӨРБҮППҮҮТ

Николай Гермогенов, Өмий-көөн:

— Мин санаабар, күнүнгү кыра обо күнүү кыдыймыыха. Кыттын күнүү энгин сабаланааыттан бүтүр дээр кончуллахж. Саха дьоно буоларбыт бынытынан булда суюх табыллыбат буоллахпыйт. Балыктааынгыа бийр эрэ илимнээх, онтукан барыта докумоннаах буолуохтаах дииллэрэ, хааччахтыыллара сыйна.

Тыатаааыга тургутууны суюх онгорбуттара сыйна. Сылака турар кырдаацаса куттаммакка ёэрэг быт дынгээх булдугар да туран биэрэг суюба. Аны туран булт бу көрүнгэр лиссизийсий сываната ыараган, ыстаараа да ботчууч. Ол да иин тыатаааы элбээт, сүрннэммэгт кыахха киирд.

быты тута сатыра мөлтөөтээ. Ол түүлэххээ наадлыы хайдабыттан тутуулкатаах. Кийс сываната түхэн хаалла, оттон тытынан тайхтыр умслубаннаах.

Кырдаааын булааын ылбичча кири ылсыбат, санаммат буда. Онон ыты ылымл да, тыатаааыга барыа диир олох сыйнаа вийдебүл. Дьон эсээн быт дээн атылааслытара, олох да ити улахан булка сөбе суюх буолаачы. Мин санаабар, тыатаааыга тургутууны суюх онгорбуттара сыйна. Сылака турар кырдаацаса куттаммакка ёэрэг быт дынгээх булдугар да туран биэрэг суюба. Аны туран булт бу көрүнгэр лиссизийсий сываната ыараган, ыстаараа да ботчууч. Ол да иин тыатаааы элбээт, сүрннэммэгт кыахха киирд.

Билигин кири үксээ булчут ытти тутаах, ол тыатаан илии туттуурдаа киирд. Быйыр ыты сываналылара, убаалаах бизни биэрэн туран атылааналлаара. Ити билигги сываната таңаардааха, 120-ээс тайынчнаа буолуоба. Очно сываната атылааслыт кири булчут ытын үчүгэйдик көрөр-истэр буоллацаа.

"БУЛТААЫН" БИРИДИМИИЭТ БААРА

Гаврил Николаев, Алтайыаха:

— Булчуттар Ага дойд сэриитин камигэр судаарытсаа балыгынан, этийн, кунду түүлээхинэн элбээх убу киллэрийттэрээ. Тыил бэлэрээнэ, Алтайыаха оройонуун бастын булацаа Петри Николаевич Рожин — мин эзэм буолар!

Сэбийэж

бий

◆ төлкө

Бүгүн аађаччыларбытыгагар
Далан «Дыкти саас» сэһе-
ниттэн бына тардан бэчээт-
тибит.

БЫААРЫ

ВАСИЛИЙ СЕМЕНОВИЧ
ЯКОВЛЕВ-ДАЛАН

Сөю норуудунай суруяаччы-
та, Былатын Ойунуский аатынан
Судаарстыббанай биризмийл ауре-
гата Василий Семенович Яковлев-Далан
1928 съялааха мус устар 1 күнүгээр
Чурапны улуунугар төрөөбүт.

Аађаччыларбытыгагар ылбыт
«Дыкти саас» сэһэн 1978 съялааха
бэчээтгэн тахсыбыга. «Тулайхай обо»,
«Добором, дабай күх сыйырдагын»,
«Тыгын Дархан» арамааныноруут
умсугуйан аабар. Унүйэннэри, номох-
тору, кэпсээннэри, уочаркалары түм-
пүт бири близз кинигтийн «Кериэн
ымыйа» буолар.

Уол дохсун саастарым уохтардаах
таптала,
Ус көмүс чынчааъым күн күбэй шайэл,
Учуттал доборбор, Янабар, аныбын
Фр кэмнээх улбут түүнан айыбын.

МАНГНАЙГЫ ЧААНА

“С чего начинается Родина?”
Бырыаттан

1

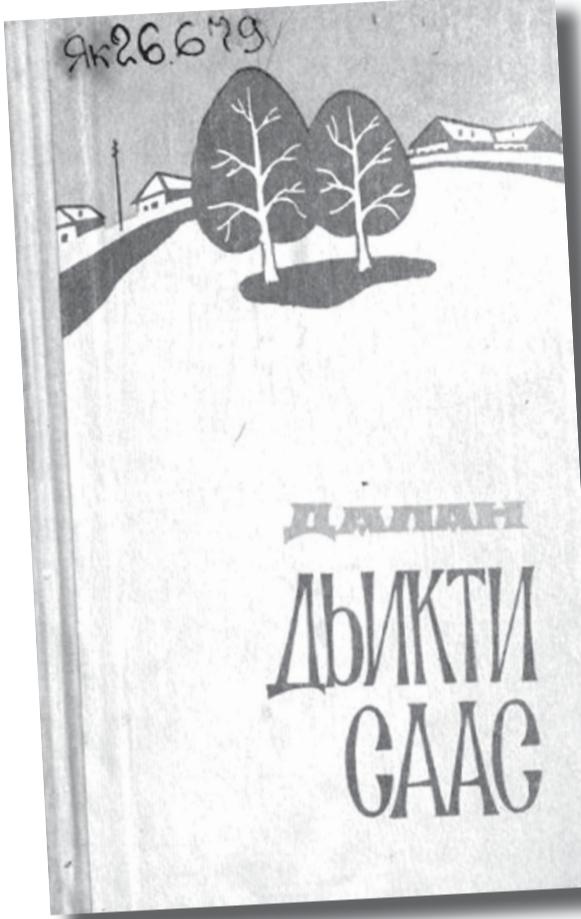
Английской уругаа этээ.

Дуоскаа Махыс ынгырыллыбыта.
Намынх паштаа аиньнан ыраах тыхылы
тэллэйт атаян тиэтэйбэккэ, бытаанык
хомуунан, сохсохчы уммут үүн баттавын
ханса илшитэн сүүнүгэр тангыра им-
ринж-имэрэн, ал даа дуоскаа тий-
бэйт. Людмила Сергеевна тывлырьтарт
боплууостыгар дөрвөн-дөрүн биирд-
и-иккилин тыхы кыбын турбуга. Махыс
(дингнээзээ Монхачевский Коля, биши-
ги кылгатан уонна кыратык улартан
иньнэ дизн ааттыбыт) – кылаас са-
май күстээх уола. Күстээх буолас эбэйт
дуу, бытаанык ёйдүүр. Санараарынаа бар
турганин илийт баар. Бишигини
кынхийдэйна, мөккүспээкаа ыбылы
тугар. Махыс бытаанык да ёйдөөтөр,
кинтиэрэй. Ханнык баазар уроукка
ылбат-бизрэйт икки ардынан эплийтти
үгэстээх: эмиз да билбэт, эмиз да билэр.
Учуттал мунганаан-мунганаан баран
тульбакка “үн” туроруун олордон
кэбнээр. Махыскаа эрэ наада. Билигин
турортан көрдэхэе, Махыс ыйыт, Людмила
Сергеевна эплиэтти туру-
тар майгыннын. Учутала ордук илистэр
быынваллах. Махыс эплийттийн кэм-
гэр кылаас талбыткан дырькортан: ким
уруунийдур, ким суруйар, ким кэпсээтэр.

Омуу тыхын уругон мин сөбулуулбун.
Көнүлүк, талбытканан олорбурт
иин буолбатах. Билинхи сайдылаах
кэмнээ культурный кини биир омуу тыхын
билиэхэх дийн мин бигэс санаалаахын.
Английской тыхы аан дойдуга саамай
тарбаммын тыхы. Ол иин. Төхөд аиспар
иньнэ дийн санаатарбын, манна “устэн”
ордугуу ылбапын. Чэ, тухоу буолоу, омуу
тыгылгар үерэн барар биллибэт. Сынаната
дийн, кылаанынхаа – билингэ.

Мин уруукаа сангата суюх, кистээн,
Людмила Сергеевна одуулаха олору-
хун баарыбын.
Английской тыхы бишиги оскуолабы-
тыгар быыл санга кирибтэй, учуттал

ДЫКТИ СААС

Быыл

санга кэлбэйт. Людмила Сергеевна нучу-
чи икки саха икки ардынан хaanнаа, бах-
саалын олуттаастьык сангарара. Мусс
манган сирэйн ыас хараа баттак хаймы-
лаан ысс манхатара. Кип-киэн, харалаа-
бый монньюбон курдук харабар кини бу-
дийн сатаан эллэйт тухо эр тюоруу баар.
Кырылаах көн мунна, тэтэркэй чараас
уона, күкйибт үүн монноо, танана-са-
ба – барын “Мода” эбэйт “Экран” сур-
наалларга элбэхтик бэчээттэнэр двах-
талаар мэтириэттэн санатара. Тиэтэйн
бүлбакка, бэйэт түргэн сангаалаа, нарын
имигэс хамсанылаа. Олус эдэр,
олус үчүүгээтэй.

Хууччалыи “зарница”, сахалыы
“саарба” дийн тыхлар бэйэлэрэ музы-
каа буолан ийнлэллэр дийн мин ханна
эрэ аахьттаахын. Английской тыхы, Людмила
Сергеевна сандардаа, эмиз
дыхти кэрэд бордоонноно, кинихээ тут-
тарыгар-хантарыгар олус баар. Тыл
музыката дийн ити буоллаа. Бишиги
дэрийнбнитигийн саарыг ийнлий-
тэх омугун тыхынын, мудоунай тас
көрүнүнгүн Людмила Сергеевна хотуу
тыйнын дойд биир курс олбор албас
кетен кэлбэйт соруу дойд көтерүгэр
майгынныраа.

Бишиги кылааһи санга учуттал
ангардас тас да көрүн сэргээхилтэй.
Людмила Сергеевна кэлэрин кытта кыр-
гыттарьт тута кинин түтгүүтүүнан
барыттара. Оноообзор бишиги саамай
кырааныбай кысыслыт Инга Стручкова
олордубаа олоплоско тийээр үүн сү-
нүүбүн сарбыттара осхубуга «клиз», «тэнк
ийүү» дийн тыхламбыт. Бишиги, уолат-
тар, үгэспитинэн Людмила Сергеевнаа
хос аат биэрбийлтий, “Актриса” дийн.
Уолаттарын, кыргыттардын бары да
кинини себүлүр буоллахыт, бил-
киртэнин уруукаа одуулахыт. Мин
уолаттарын кимисээ да билинин суюх этибит.
Сөбүлүрбүтүн төттөрүтүн мөккүн, тыл

быраан кынхырдан биллэрэр-
бит. «Актриса» кынхырдаа би-
түн да сээрбэйт этээ, уолаттара
“устэн” ордугу турорбада, сото-
сатору-сотору замчука үнсүү сүүрээр.

Людмила Сергеевна санга-
та түргэээн, куолана улаатан
барда. Махыс баттааны тар-
банар, тэлсэнтэй.

Людмила Сергеевна эдэр
дааны, саана ханаа буолоу?
Үрдук үерээн хастарыгар
бүтээрэлэйрий. Сүүрээ үсэ
дуу, түеркэ дуу? Баар, сур-
бэ иккит буолоу? Мин сутуу
тохобуун: уон аябса вузка
киирдин, бийс сыл үерэнэн
сүүрээн, түүнээр бүтээрэлэйрий.

Ити эрээри «кулаган чүүгээ» суюх буолбат»
дийн мэнээзээ эллэйтэй биит. Бийр бэйзим
харантынгыа дыаэбэр хайтаран олорон «иккис
тынным» айлындаа дижэхэй наада. Конг-
боско таңырдаа сыдьаа эрдэхээ, субута күн
ангаараа ырыннактырынан, мажааныннаарынан
бородуултаа ылтыга баранаа. Өрөөн ангаара
баанынкыяа азара. Үннааа үннэргэ
син ол-бу наада, кынхалба, түбүк-садык
бынаарыллыга, быныыгэр дыбыланга сутан
ылыы, соло суюх курдуга.

Устар күн бына түйтэй эркингэг кэтийлэ
сылдьартан, эмээксинин сылпах эрбийнин
ааларыттан, дийн ийннээзилгринин,
сийннэргинин альянгнаарыгттан ордук
сылалаахаа суюх биит. Үлкен, түйүмнүү,
аралдайыа, дыарыктаан таарыяа эмээксиним
чараанаа быт уллунхатаах унтууларын таба
корен, хор, атылыыа маастырттан итээжээ
суюх гына икки күлгээн улларан кэбистим
ээ. Хайзабыл бөбөнүү ылым, эмээксиним
эрдээдээ, бэл, киэнэ айлынкаа 50 ыраам
буюккаачаа кутан биэрдээ! Сэнэх эрдэхин
кэргзим, олборулум унтууларын уллар үерүүж
этим. Онтум, чээрэм баар биит. Болкуунум
ысказылгар сыйтын бүргэним, ханын эрэ
массыныа быраильбыт холуунатыттан
сыйан ылым быт сабым саплаана баар биит.
Эдэр эрдэхинин кынхын балыктырбар кэлпин
сирээ хаятнгакаларын икки хос бэртээхэй
улун буюллаа. Бэл күтүүтээр, кийнитим
хайбааннаар, «бэйбигт маастардаа аатыйт, тобо-
да аны харчыга уллартардахыт» дийн күв-
дээв буюллаа.

Бээ, тохтоон, ысс биир сатабылым,
үерүйзүм арыллан, дийнээзилэрбин
тыллырьттан матаран аутылалан кэбистэйбим
үү. Эмээксиним хас сарсыаа даа холбоон
күн-дьыл түрүгүн истэр баар-суюх тэрилэ
– сүүрчдээч сильлаабыт үзүүлэнээбим
Түсүл бэйэтийн талан атылаанан биэрдит
дьобус салын арадыйтатаа сангатыттан
мэйлийн түнүнк мэддээбогтуугаа быраильбыт
кэриэцээ сыйтгаа биданнаат. Онгтор, өрөмүнэт дийн син өр этэ-аала сатаан
баран, сапсынан кэйнхээхээбигт. Мин дийтэх
кини, аны арадыйа арэмүүнээччи буоллум.
Үнүстүрүүн араа, бэл, электропайаалынык,
наадалаах хорблодун, уонах да баар. Эдэр
сыйдан дыарыктаан, сатырь этим. Арадыйам
кэннин арыйан, иин хостоон, сап курдук
боруобат хантаа хонгон хаалбытын булаан,
хам ийндрэн кэбистим. Тарбах курдук сана
батарынайлары улартан холбообутум. Тускуулум
кэм да бэрт наёылх халлаан түрүгүн ырьттан,
кэпсээн-лижээзэлэн, таңырдаа, ийндрээ ичигэс
килиимэти олохтоо.

Эзээр бэр биит. Иккис тыхынам айллыбыт
оюнноор, уттайары сыйтан эмээксиним
сийннэгэс бийлийн көрдөн кута-мата курдугу
имээйшийн дийн, сыйтын тонголбогуун ойбоско
кибилиннэрилэн, уоскуйдайз, оннуун
буллаа үнү...

Далан «Дыкти саас»
кингигтийн ылышын.

◆ БИЭТЭС БИЛЭЭЗП КЭПСЭЭН

ЧЭЭРЭМ БААР ЭБИТ...

Олорбупут сыйчах, тонгур, умайары
бийбэл абааны ыарыы ере тур, аан дойдуну
барытын суутайан, бэл, бинги курдук дэй-
тонг турар мус-хаар дойднуу булаан, хотуу
дьону, көнгүл-боско олохтоох айлыцаа оболорун
табырдаа быгыалырбытэн да бобон, дийз
иийгээ хайталатаа. Били түн өбүгэлэрбэтийн
имири сотон ааслыт сотуун, хара уосса курдук
ыарылыр тустарынан кырьдэхастарыт
сийгийнээзээ булаастаан кэпсэир кэмнэрээ кэлэн
эрдээд дуу? Кэбиис, арах-араах...

Ити эрээри «кулаган чүүгээ» суюх буолбат»
дийн мэнээзээ эллэйтэй биит. Бийр бэйзим
харантынгыа дыаэбэр хайтаран олорон «иккис
тынным» айлындаа дижэхэй наада. Конг-
боско таңырдаа сыдьаа эрдэхээ, субута күн
ангаараа ырыннактырынан, мажааныннаарынан
бородуултаа ылтыга баранаа. Өрөөн ангаара
баанынкыяа азара. Үннааа үннэргэ
син ол-бу наада, кынхалба, түбүк-садык
бынаарыллыга, быныыгэр дыбыланга сутан
ылыы, соло суюх курдуга.

Устар күн бына түйтэй эркингэг кэтийлэ
сылдьартан, эмээксинин сылпах эрбийнин
ааларыттан, дийн ийннээзилгринин,
сийннэргинин альянгнаарыгттан ордук
сылалаахаа суюх биит. Үлкен, түйүмнүү,
аралдайыа, дыарыктаан таарыяа эмээксиним
чараанаа быт уллунхатаах унтууларын таба
корен, хор, атылыыа маастырттан итээжээ
суюх гына икки күлгээн улларан кэбистим
ээ. Хайзабыл бөбөнүү ылым, эмээксиним
эрдээдээ, бэл, киэнэ айлынкаа 50 ыраам
буюккаачаа кутан биэрдээ! Сэнэх эрдэхин
кэргзим, олборулум унтууларын уллар үерүүж
этим. Онтум, чээрэм баар биит. Болкуунум
ысказылгар сыйтын бүргэним, ханын эрэ
массыныа быраильбыт холуунатыттан
сыйан ылым быт сабым саплаана баар биит.
Эдэр эрдэхинин кынхын балыктырбар кэлпин
сирээ хаятнгакаларын икки хос бэртээхэй
улун буюллаа. Бэл күтүүтээр, кийнитим
хайбааннаар, «бэйбигт маастардаа аатыйт, тобо-
да аны харчыга уллартардахыт» дийн күв-
дээв буюллаа.

Бээ, тохтоон, ысс биир сатабылым,
үерүйзүм арыллан, дийнээзилэрбин
тыллырьттан матаран аутылалан кэбистэйбим
үү. Эмээксиним хас сарсыаа даа холбоон
күн-дьыл түрүгүн истэр баар-суюх тэрилэ
– сүүрчдээч сильлаабыт үзүүлэнээбим
Түсүл бэйэтийн талан атылаанан биэрдит
дьобус салын арадыйтатаа сангатыттан
мэйлийн түнүнк мэддээбогтуугаа быраильбыт
кэриэцээ сыйтгаа биданнаат. Онгтор, өрөмүнэт дийн син өр этэ-аала сатаан
баран, сапсынан кэйнхээхээбигт. Мин дийтэх
кини, аны арадыйа арэмүүнээччи буоллум.
Үнүстүрүүн араа, бэл, электропайаалынык,
наадалаах хорблодун, уонах да баар. Эдэр
сыйдан дыарыктаан, сатырь этим. Арадыйам
кэннин арыйан, иин хостоон, сап курдук
боруобат хантаа хонгон хаалбытын булаан,
хам ийндрэн кэбистим. Тарбах курдук сана
батарынайлары улартан холбообутум. Тускуулум
кэм да бэрт наёылх халлаан түрүгүн ырьттан,
кэпсээн-лижээзэлэн, таңырдаа, ийндрээ ичигэс
килиимэти олохтоо.

</div

40 ИНФОГРАФИКА

Онгурда: Лимма Аристова

КОРОНАВИРУС ТУҮНАН ТУГУ БИЛИЭХХЭ?

Коронавирус – бу ОРВИ-ны көбүтээччи, маныаха киши организма биллэрдик сүхүрүүтэ бэлиэтэнэр, тыынар уонна ас бунаар уорганнар үлэлэрэ кэхиллэр.

Вирус бэриллэр

Ытыртахха уонна сөтөлүннэххэ, салгынынан бэриллэр

Илии тутустахха

Маны танаарбат туһугар

Эпидемиология
өттүнэн кутталлаах
дойдуларга барыма

Маассабай
тэрээхиннэргэ
сылдьыыттан туттун

Илиигин
сотору-сотору суун

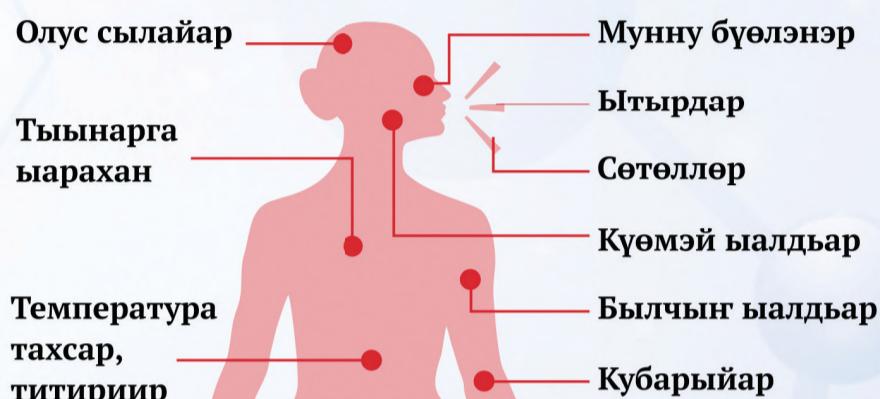

Мэдиссиинэ
мааскатын кэт

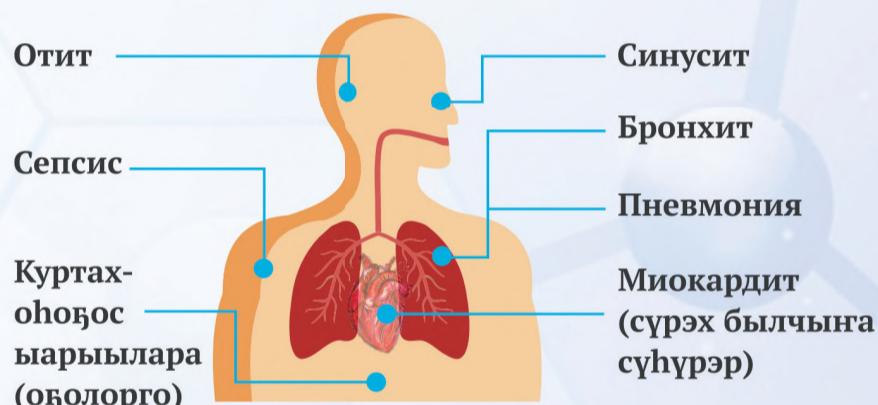

Үшүүрүүлэх
шияары сибикитэ биллибит
дьюнгэ чугаанаама

Бэлиэлэрэ

Бэргээтэххинэ

Тугу гыныахха?

Бырааска көрдөрүн

Бэйэнг эмтэнимэ

**Босхо эрийэн, мунаарар ыйытыыгар хоруйда ыл
8 800 550 2124, 8 800 100 1403 (суукканы эргиччи).**

Тэрийэн танаарааччы
Саха Фреспүбликтийн Бырабытальстыбата
Бэчээтэн танаарааччы:

САХАМЕДИА
Генеральный директор:
Алексей Чертков (приемный 42-09-42)

Бэчээтэн танаарааччы уонна
эрэдээжийн адмирын:
677000, Дьюкууский,
Орджоникидзе уул, 31.

Кылаабынай эрэдээктэр:
Родион Юрьевич Кривогорницын
(21-93-41, 233 каб.)

**Биллэри, реклама
отдела**
8 (4112) 42-06-50
sakhasire_r@sakhamedia.ru
Хынчыты тарбатар отдел
42-46-04

Төлөөлүннэрбүт:
Кылаабынай эрэдээктэр солбайыччы 21-93-42
Бэлийткүү, уопастыбса 21-93-43 (224 каб.)
Тыа ханаайыстыбата 21-93-43 (223 каб.)
Экономика, промышленность 21-93-43 (227 каб.)
Култуура, уөрэх 21-93-43 (228 каб.)
Кийи уонна сокон 21-93-43 (235 каб.)
Урбаан отдела 21-93-43 (229 каб.)
«Саха яыл» 21-93-43 (225 каб.);
«Эдэр саас» 21-93-43 (221 каб.);

Матырыааллар уонна балаалар «Саха сирэ» хынчыт
редакционный-компьютерный комплексыг танылыннылар.

Хынчыт «Якутия» медиа-холдинг АУ-да бэчээтэнэ.
Аадырын: Дьюкууский к. Вилойской пер., 20.
Сибээс, информационный технология уонна маассабай коммуникация эйгэтийн кэтэн көрөр
федеральный суплуспа Саха Фреспүбликтийнээтийн управлениеета
Хынчыт РФ бэчээжэ уонна маассабай коммуникацияя федеральной агентствын үбүнэн өйөөнүүнэн тахсар.
Сонуннары киэнник тарбатар средстваи регистрациялааын туһунан
СИБИДИЭЛСТИБ ПИ №ТУ14-0194. Сэтиний 2 күнэ, 2011 сүй. Аата «Саха сирэ»

Электронный почта: gazetasakhasire@mail.ru
Интернет-сайт: http://www.edersaas.ru
Матырыааллары таны: К.Н. Гоголева

Сурууп индекс П1288
Кээзий 10 бл.
Тираж 5 083 (9 175)*
Көнүүл сыйнанан атыланар.
Сакааын №13
Нюмэр бэчээжэ
бизири график быйытынан 12.00.
Нюмэр бэчээжэ
12.00 бэрлиинэ.

* в сийжихийн сандарахийн «Саха Сирэ» и «Якутия»